6. Nu falmer skoven trindt om land

Salmen er egnet i september og oktober måned, hvor bladene vitterligt falmer, og hvor dagene mørkner, mens vi nærmer os advent.

Salmens tema er efterår og høst, men det er også taknemmelighed, vemod, begravelse og bordbøn, så salmen rummer mange elementer. Den kan synges, blot fordi den er relativt kendt og uomgængelig, eller man kan arbejde sig ned i den.
Det er en styrke ved salmen, at den faktisk kan synges hele året, eller i hvert fald kan give mening hele året, som et *memento mori* og dermed også et *memento vivi*, idet vi med salmen bliver mindet om altings forgængelighed og begrænsning.

Kort om Salmen

I Konfirmandsalmebogen står der:
Her en salme, der bruges i flere forskellige anledninger: Det er en høstsalme, en sensommersalme og en efterårssalme, som man synger i august og september, hvor man har høstet, og bladene begynder at visne og falde til jorden.
Salmen bruges også meget tit til bisættelser og begravelser – sikkert fordi den tristhed, der kan være over efteråret, hvor lyset, varmen og de grønne træer forsvinder, minder om den tristhed, der rammer en, når man skal sige farvel til en af sine kære.
Ved en begravelse kan høsten, som ligger i laden (v. 3) være et billede på de minder, man i kirken sidder med om den afdøde. Vers 5 har også været meget brugt som 'bordvers'. Dine bedsteforældre eller oldeforældre har garanteret prøvet at synge det, inden de skulle spise aftensmad, da de var børn.

Uddybende
Salmen blev oprindelig skrevet af Grundtvig på direkte opfordring fra præsten Peter Rørdam, der i 1844 savnede en ny høstsalme til høstgudstjenesten. Han bad først Grundtvig om at skrive en salme på een melodi, men ingen af dem var tilfredse med resultatet, der ikke desto mindre står i Den Danske Salmebog, som nummer 727. Grundtvig bad derefter om at få opgivet en *lettere* melodi og til melodien 'Der stander et slot' skrev han derefter i al hast 'Nu falmer skoven…'. Han sendte den til Rørdam og skrev: 'om den ellers kan tækkes Dem kommer an på en prøve…"
Både Rørdam og menigheden var yderst tilfredse, og i de følgende år spredtes salmen med stor hast.
Mens den på den ene side handler om høst, årstid og forgængelighed kan man også, med afsæt i vers 2, læse salmen som en salme om kirken. Grundtvig var forfærdet over rationalismens gennembrud, også inden for salmerne, hvor Evangelisk-Christelig Psalmebog fra 1798 efter Grundtvigs mening var hverken evangelisk eller kristelig. Vers 2 kan ses som et billede på den åndelige goldhed, der prægede tiden, mens resten af salmen alligevel

rummer håb for kirken.
Hvad melodivalg angår, så har den oprindelige melodi (der nu især bruges til 'Jeg ved et evigt Himmerig') haft stor udbredelse helt op i vor tid, men er nu stort set helt udkonkurreret af Nebelongs senromantiske melodi.

Parafrase og opbygning

Salmen er bygget op som en fortløbende fortælling, hvorfor vi også her opfordrer til, at konfirmanderne sættes til at 'fortælle' salmen i prosaform.
I de to første vers beskrives, hvordan efteråret, mørket og kulden er ved at fortrænge sommer, lys og varme. Vers 3 peger på frugten af arbejdet, der dog ligger i laden. I de tre følgende vers er 'Han' omdrejningspunktet, for det var Ham, der lod det vokse, og Ham, der bliver hos os (vers 4). Det er derfor Ham, vi skal takke (vers 5). Og da vil han velsigne os, så det atter kan blive forår (vers 6). De sidste fire vers (en stor del af salmen) handler ret beset om det kommende liv samt håbet om alle de gode gaver, vi også der vil få af Guds hånd, med en indskudt tak derfor (i vers 9).

Bibelsteder og øvrige referencer

I Konfirmandsalmebogen henvises til følgende skriftsteder:

v. 4: Matt 4,4 (Mennesket skal ikke leve af brød alene…)
v1 Så blev Jesus af Ånden ført ud i ørkenen for at fristes af Djævelen. v2 Og da han havde fastet i fyrre dage og fyrre nætter, led han til sidst sult. v3 Og fristeren kom og sagde til ham: »Hvis du er Guds søn, så sig, at stenene her skal blive til brød.« v4 Men han svarede: »Der står skrevet: 'Mennesket skal ikke leve af brød alene, men af hvert ord, der udgår af Guds mund'.

Mens salmen umiddelbart handler om det daglige brød, så er det (ligesom i forhold til Fadervor) værd at minde om, at livet er mere end brødet.

v. 8: Matt 6,26 (Himlens fugle hverken sår eller høster)
v25 Derfor siger jeg jer: Vær ikke bekymrede for jeres liv, hvordan I får noget at spise og drikke, eller for, hvordan I får tøj på kroppen. Er livet ikke mere end maden, og legemet mere end klæderne? v26 Se himlens fugle; de sår ikke og høster ikke og samler ikke i lade, og jeres himmelske fader giver dem føden. Er I ikke langt mere værd end de? v27 Hvem af jer kan lægge en dag til sit liv ved at bekymre sig?

Grundtvig laver en lille, vovet kortslutning her, for Matthæus taler om det dennesidige liv, men Grundtvig forskyder løftet om det sorgløse liv til det hinsidige. Pointen er dog den samme: at vi skal give slip og lægge livet i Guds hænder.

v. 10: 1 Kor 13,13 (Tro, håb og kærlighed)
v13 Så bliver da tro, håb, kærlighed, disse tre. Men størst af dem er kærligheden.

Man kan ved denne lejlighed (igen) lade konfirmanderne læse kærlighedens højsang, som de gerne må lære udenad.

Spørgsmålene i Konfirmandsalmebogen – og skitser til svar

1. Find så mange eksempler du kan på salmens høstbilleder.
Spørgsmålet virker ligetil, men mange konfirmander skal nok lige oplyses lidt om, hvad høst er - og ikke mindst hvad det var på Grundtvigs tid. Men også med trækfugle og andet kan der være anledning til at tale om årets cyklus og altings tilbagevenden. Og hvor små vi er, også i den fortælling.

2. Se v. 5. Hvad betyder det at takke for ordet og livet?
Det er altid godt at tale med konfirmander om tak og ydmyghed. Hertil føjes i denne sammenhæng takken for troen og frelseshistorien.

3. Hvad vil du gerne sige tak for?
Hvis man ikke har benyttet sig af 'Skriv selv' siden på side 30, så kan man bruge den i denne sammenhæng. Ellers kan man på anden vis lade konfirmanderne skrive ned, hvad der betyder meget i deres liv og er en tak værd.

4. Se v. 8. Hvad er det, vi høster som fuglene?
Der henvises til bibelsteder fra Matt 6,26

5. Se v. 9. Hvad tror du, salmedigteren mener med ordene: 'For høsten her og høsten hist'?
Høsten er et væsentligt, bibelsk billede, også for Jesus, se f.eks. Matt 9, 35 ff:
"Jesus gik omkring i alle byerne og landsbyerne, underviste i deres synagoger, prædikede evangeliet om Riget og helbredte al sygdom og lidelse. **v36** Da han så folkeskarerne, ynkedes han over dem, for de var vanrøgtede og forkomne som får uden hyrde. **v37** Da sagde han til sine disciple: »Høsten er stor, men arbejderne få. **v38** Bed derfor høstens herre om at sende arbejdere ud til sin høst."

Relevans i konfirmandernes liv

1. Årstiderne er relevante for ethvert menneske. Måske en af de eneste tilbageværende, fælles referencerammer, vi har i vores moderne, fragmenterede samfund. At leve i og være opmærksom på naturens cyklus er værdifuldt, også for børn og unge. Også - og ikke mindst - for bymennesker.

2. *Memento mori*-motivet kan de fleste konfirmander forholde sig til.

3. Talen om tak vil også ramme noget i ethvert menneske: Den lille og den store tak.

At lære udenad

Vers 5 kan læres og også bruges på f. eks. konfirmandlejren.

Aktivitet

Prøv at skrive salmen om til prosa. Salmen rummer en fortælling fra vers til vers, som nemt kan gøres til en ret spændende fortælling. Den kunne f.eks.lyde: "Udenfor er skoven ved at visne. Bladene, der for nylig var friske og grønne, er ved at dø. De mister deres saft og kraft og til sidst må de give slip i træet og falde til jorden. Der vil de rådne og formulde og til sidst blive jord igen. Samtidig flyver fuglene mod syd. Det er blevet for koldt her. Fuglesangen hører vi ikke mere, og de få storke er også flygtet til Afrika…"

Afsluttende musikstykke

Timen afsluttes med at lytte til en af indspilningerne af salmen på playlisten 'Konfirmandsalmebogen' på Spotify. For denne salmes vedkommende er der tale om vidt forskellige udgaver af salmen, og vi anbefaler ingen særskilt.